

Aviz la proiectul legii privind decriminalizarea businessului în Republica Moldova

Ministerul Economiei și Infrastructurii a elaborat și supus consultărilor publice proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în total 9 legi), numit proiectul de lege privind decriminalizarea businessului. Autorul a organizat mai multe runde de discuții și consultări asupra acestui proiect de lege, iar varianta finală a acestuia prevede următoarele:

Modificările la Codul fiscal prevăd sesizarea organului de urmărire penală de către Serviciul Fiscal de Stat cu privire la existența indicilor de infracțiune printr-un denunț, inclusiv termenii de denunțare.

În Codul penal se propune instituirea unui nou temei de liberare de pedeapsa penală - liberarea de pedeapsă în cazul săvârșirii infracțiunii pentru prima oară. Astfel, noul temei presupune că persoana va fi liberată de pedeapsa penală doar dacă:

1. A săvârșit pentru prima oară una dintre infracțiunile economice prevăzute expres în Codul penal („Practicarea ilegală a activității de întreprinzător”, „Pseudoactivitatea de întreprinzător”, „Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor”, „Evaziunea fiscală a persoanelor fizice”, „Transportarea, păstrarea sau comercializarea mărfurilor supuse accizelor, fără marcarea lor cu timbre de control sau timbre de acciz”);
2. A înlăturat încălcările și a reparat prejudiciul.
3. A achitat la bugetul de stat o sumă egală cu valoarea prejudiciului material cauzat, dar nu mai mică decât dublul limitei maxime a amenzii prevăzute de sancțiunea articolului corespunzător din Partea specială.

Complementar este prevăzut expres că liberarea nu se va aplica, dacă fapta a fost săvârșită cu aplicarea constrângerii psihice sau fizice, s-a soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei sau a fost săvârșită de un grup criminal organizat sau organizație criminală.

Pentru umanizarea legislației penale, la o serie de infracțiuni proiectul de lege prevede excluderea pedepsei cu închisoare, fie diminuarea pedepsei închisorii, fiind în schimb mărite cuantumul amenzilor („Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor”, „Evaziunea fiscală a persoanelor fizice”, „Contrabandă” etc.).

Proiectul mai propune și abrogarea unor infracțiuni din Codul penal, precum „Concurența neloială”, întrucât prevalează răspunderea civilă a faptelor respective, inclusiv concurență neloială este sancționată de Consiliul Concurenței.

Pentru a responsabiliza autoritățile și angajații acestora care acționează în domeniul eliberării actelor permissive și efectuării controalelor, proiectul de lege prevede completarea Codului Penal cu noi componente de infracțiune – „Articolul 328¹. Refuzul neîntemeiat de eliberare a actului permisiv sau desfășurarea neîntemeiată a unor controale”.

În ceea ce ține de modificările la Codul de procedură penală, acestea urmăresc scopul asigurării conexiunii dintre organele de urmărire penală și organele de control, inclusiv interacțiunea acestora în procedurile de investigare a încălcărilor admise de către agenți economici, precum și diminuarea caracterului abuziv al acțiunilor organelor de urmărire penală în procesul de colectare a probelor.

Astfel, proiectul de lege prevede că procesul-verbal de control, întocmit în cadrul procedurii de control de stat al activității de întreprinzător sau un alt act de control cu caracter de decizional, întocmit conform legislației speciale în vigoare are valoare de probă în cadrul procesului penal.

Modificările propuse la Codul de procedură penală urmăresc reglementarea foarte strictă, exactă a modului de efectuare a perchezițiilor și ridicărilor de obiecte și documente, stabilind astfel unele garanții care să evite abuzurile organului de urmărire penală și, în consecință, stoparea activității economice a persoanei. Astfel, acestea stabilesc expres că este interzisă efectuarea perchezițiilor cu depășirea spațiilor, în alte locuri, în temeiul altor acte sau urmărind alte scopuri, decât cele indicate în încheierea judecătorului de instrucție privind autorizarea percheziției sau în ordonanța procurorului.

Ridicarea documentelor, obiectelor, dispozitivelor de stocare a datelor sau a sistemelor de informații în original este permisă, doar dacă, după examinarea la fața locului, în prealabil, se constată că ele ar putea avea importanță expresă și indispensabilă pentru cauza penală, iar ridicarea acestora nu stopează în mod inevitabil activitatea economică a persoanei. Totodată, sunt prevăzute un șir de condiții stricte care trebuie respectate în cadrul acestei măsuri procesuale.

Potrivit proiectului de lege aplicarea arestării preventive și măsurilor alternative la arestare vor putea fi aplicate în cazul în care persoana va fi învinuită, inculpată de săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea pe un termen mai mare de doi ani.

Completarea Codului mai prevede că în cazul infracțiunilor din domeniul de activitate ale anumitor organe de control de stat asupra activității de întreprinzător sau a altor organe de control de stat, organele de urmărire penală vor trebui să obțină opinia specializată a organului competent de control. Totodată, organul de urmărire penală nu are dreptul să dispună sau să solicite organului de control inițierea unui control în sensul Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Au fost inserate un șir de modificări și completări la Codul contravențional pentru a reglementa modul, condițiile și procedura ridicării de bunuri în cazul contravențiilor date în competența organelor de control de stat al activității de întreprinzător, ceea ce ar asigura garantarea respectării drepturilor agenților economici. La fel, conform proiectului, nu se permite ridicarea de bunuri, documente, dispozitive de stocare a datelor dacă ridicarea acestora stopează activitatea economică a persoanei. Iar în cazul în care sechestrarea bunurilor companiei ar determina în mod inevitabil stoparea activității economice, se iau măsuri asigurătorii pentru sechestrarea contravalorii acestora.

Normele propuse în Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător reglementează obligația organului de control de a examina prioritatea efectuării controlului „la distanță” (prin solicitare directă de documente și informații de la persoana controlată) și abia după aceasta a controlului la fața locului – fie că e vorba de control planificat, fie inopinat.

Viorel Pârvan
Expert juridic IDIS „Viitorul”